

MERKL ZOLTÁN

A panasz jogintézménye, a különböző eljárási szabályok alkalmazása

Sok esetben előfordul, hogy az intézkedést foganatosító szerv eljárása különböző jogot sért. Ennek legfelső foka az alapjogsérelem. A magyar jogrend szavatolja a jogorvoslathoz való jogosultságot (alaptörvény). Az intézkedés rendészeti¹, tehát hatósági cselekmény². Ezek meghatározása már több szerző által megtörtént.³ A következőkben a különböző jogsértő intézkedésekkel szembeni jogorvoslati formákra térek ki:

- A legegységesebb és közismertebb az Rtv. 92. §-a által szabályozott panasz intézménye. Ehhez a jogintézményhez kapcsolódva említést érdemel:
 - a panasz egy másik formája a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló jogszabály (2013. évi CLXV. tv.). Célját tekintve jogorvoslatnak tekinthető.
 - A rendészeti feladatokat ellátó személyek intézkedésével szemben alkalmazott jogorvoslatot is a törvényhozó panaszként állapította meg.
 - A kérdéskörbe beletartozik olyan hatósági feladat ellátása közben alkalmazott intézkedés, mint az adóhatósági szervek különböző eljárása.

Panaszeljárás a rendőrségen belül

A rendőr eljárása során a törvény által felhatalmazva intézkedik, kényszerítőeszközöket alkalmazhat. A rendőr intézkedése, illetve annak elmaradása jelenti az intézkedés alá vont alapvető jogsérelmet.

¹ A rendészetről lásd Balla Zoltán: A rendészet fogalma és rendszere, a nemzetbiztonsági igazgatás. In: Korinek László (szerk.): Értékezések a rendészetről. Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014, 17–51. o.

² A rendőri intézkedés hatósági jellegéről lásd Buzás Gábor: Gondolatok közrendről, közbiztonságról, rendészetről és rendőri intézkedésről. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2014, 113–116. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XV.]

³ A rendőri intézkedés fogalmáról lásd Buzás Gábor: Gondolatok a rendőri intézkedésről – egy tudományos kutatás előzményei és lehetséges folytatása. In: Fazekas Marianna (szerk.): Új generáció a közigazgatás tudomány művelésében. Konferenciakötet. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2013

Itt szeretném megjegyezni, hogy a gyakorlatban a bejelentő általában nincs tisztában annak a fogalmával, mit jelent az alapvető jog sérelme.

Sok esetben a panasz intézményét úgymond feleslegesen használják. Az esetek többségében azt lehet mondani, hogy alaptalan a bejelentés. A törvény szerint a rendőri intézkedéssel szemben panasznak egyrészt akkor van helye, ha az vagy annak elmulasztása, vagy kényszerítőeszköz használata sértett valamely alapvető jogot, másrészt akkor is, ha az intézkedés a bejelentő jogát vagy jogos érdekét érintette. Ha a rendőri intézkedés az érintett alapvető jogát sértette, választhat, hogy a panaszát melyik szervhez nyújtja be. A törvény adta lehetőségek: az intézkedést foganatosító rendőri szerv; a Független Rendészeti Panasztestület; az országos rendőrfőkapitány; a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója; a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója. Hogyha az intézkedés folyamán az érintett alapvető jogai nem sérültek, panaszát csak az intézkedést végző rendőri szervhez nyújthatja be. Az ügyek elbírálásának lezárásából született határozatokból kiderül, hogy az alkalmazandó jogorvoslati formát az Sztv. tartalmazza, és ellene a sértett kifogást nyújthat be.

„I. A panaszeljárás vizsgálatának alapját az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint kizárólag a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása képezi. Erre tekintettel a panaszosnak egyedül az Rtv. 29. § (1) bekezdésében foglalt igazoltatással kapcsolatos sérelmeit vizsgáltam és mellőztem minden egyéb, például »egy civil azt mond, amit akar, úgysem hisznek neki« – kifogásának értékelését.

II. Tájékoztatom, hogy a panaszeljárás vizsgálatának alapját az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint kizárólag a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása képezi. Erre tekintettel egyedül az elővezetés végrehajtásával kapcsolatos sérelmeit vizsgáltam és mellőztem minden egyéb – pl. a büntetőeljárással összefüggő, a szolgálati igazolvány buszjáratokon történő igénybevételével kapcsolatos – kifogásainak vizsgálatát.

III. A panaszeljárás vizsgálatának alapját az Rtv. 92. (1) bekezdése szerint az Rtv. IV. V. és VI. fejezetében – a 46/A.-46/C. § kivételével – meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása képezi.

A fentiekre tekintettel, sem a RRI, sem hatóságom hatásköre jelen közigazgatási eljárásban nem terjedhet ki a által elkövetett a – szabálysértési hatóság által hozott határozat a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 228. § ütköző – légitörvénybiztonsá-

gát és védelmét szolgáló szabályok megszegése szabálysértés kérdésének vizsgálatra.”

E hatósági döntések arra utalnak, hogy a jogalkalmazót úgymond feleslegesen kötik le a bejelentők panaszügyeikkel.

Rendkívül sok ilyen ügy érkezik a hatósághoz, elbírálásuk jelentős energiát és időt von el az érdemi munkától. Megfelelő szankcióval, például eljárási bírság kiszabásával szűkíthető és csökkenthető az efféle ügyek száma.

Az intézkedéssel kapcsolatos panaszt mint jogorvoslati lehetőséget a rendőrségi törvény IX. fejezete tartalmazza. „92. § (1) Akinek a IV–V. fejezetben – a 46/A–46/C § kivételével – valamint a VI. fejezetben meghatározott kötelezettséget megsértette [...]”

A rendőri intézkedéssel szemben akkor van helye panasznak, ha az adott rendőri intézkedés elmulasztása vagy kényszerítőeszköz-használata sérti az állampolgár valamely alapjogát. A Független Rendészeti Panasztestület megalkulása előtt az intézkedéssel szembeni jogorvoslat lehetőségét csak a rendőrségről szóló törvény tartalmazta.⁴

Az alapvető jogokat az alaptörvény is tartalmazza. Az érintett panasszal élhet, egyrészt az intézkedést foganatosító rendőrt vezénylő rendőri szervnél. Másrészt a törvény szerint a testület által lefolytatott vizsgálat után az országos rendőrfőkapitány, a bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy a terrorizmust ellátó szerv főigazgatója bírálja el, attól függően, hogy melyik rendőri szervet érinti a panasz. A panasz benyújtása kapcsán fontos leszögezni, hogy benyújtására csak az intézkedés alá vont jogosult. Ő az, akinek a joga sérült az intézkedés közben, ennek elmulasztásakor, vagy akinek a kényszerítőeszköz okozott jogsérelmet. Cselekvőképtelen panaszos esetén az eljárás megindításától kezdve a képviselője, meghatalmazottja látja el az alanyi oldalon fellépő feladatokat, képviseli az alanyt [Rtv. 92. § (3) bek.].

A panasz benyújtásának másik oldala lenne, ha az intézkedő rendőr nyújtana be a panaszt, de a jogalkotó ezt a lehetőséget teljes mértékben kizárta [Rtv. 92. § (1) bek.].

De más jogszabályban is megtalálható ennek korlátja, ilyen például a Ket. 15. §-ában az ügyfél fogalma. Az ügyféli oldalon hatóság nem járhat el. A jogviszony alanya az ügyfél, illetve az eljáró hatóság, jelen esetben az intézkedő rendőr. A jogalkotó konkrétan meghatározza a jogosultak körét, de vi-

⁴ Lásd erről bővebben Buzás Gábor: A rendőri intézkedésekkel szemben alkalmazható jogorvoslatok I–II. Magyar Közigazgatás, 2003/5., 292–299. o.; 2003/6., 356–363. o.

lágos, hogy azt is megilleti a panasz joga, akinek jogát, jogos érdekét az intézkedés érinti.

A pontos felsorolás taxatív nem adott. Nem lehet megállapítani, pontosan milyen jogot vagy érdeket érinthet. Tágabb értelmezést enged az alanyi körnél (például személyhez fűződő jogok). Az érdek pedig alapszabályon alapuló jog által védett érdeket jelent.

A testülethez húsz napig nyújtható be a panasz. Kilencvennapos vizsgálat után születik döntés. Ez egy állásfoglalás, ebből kifolyólag az érintett rendőri szerv vezetője, az országos rendőrfőkapitány, a Terrorelhárítási Központ vezetője a törvény által szabályozott – Rtv. 93/B § (1) – közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el. Itt meg kell említeni a két jogszabály rendelkezései közötti eltérést. Az Rtv. harmincnapos határidőt ad, és mégis közigazgatási hatósági eljárásra utalja a döntés meghozatalát. Ez esetben viszont a Ket. 33. § (1) bekezdése szerint: *„A határozatot, az eljárást megszüntető végzést, valamint a másodfokú döntést hozó hatóságnak az elsőfokú döntést megsemmisítő és az új eljárásra utasító végzését az (5) bekezdésben meghatározott időponttól számított 21 napon belül kell meghozni.”*

Összegezve elmondható, hogy az intézkedés elleni panaszt a rendőri szervhez érkezés utáni naptól, a fellebbezést az iratanyag felettes szervhez érkezése utáni naptól számított huszonegy napon belül kell elbírálni, az ügyintézési határidő mind a két esetben huszonegy nappal meghosszabbítható.⁵ Nagyon fontos, hogy az illetékes szerv a határidőt betartsa, ugyanis az a törvény szerint jogvesztő.

További szabályozásokban is megfigyelhető, hogy a két törvény (Ket., Rtv.) jogintézményeit általános speciális viszony szabályozza. A panasz elleni jogorvoslatban, fellebbezésben a rendőri szerv vezetője feletti irányítási jogkört gyakorló személy dönt, nem pedig a bíró. Erre a Ket. is iránymutatást ad, e szerint: *„Ha valamely törvény, vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a hatóság döntése ellen irányuló fellebbezést a döntést hozó hatóság döntésének megsemmisítésére, szükség szerint új eljárás lefolytatására való utasítására jogosult irányító, felügyelő, vagy szakmai irányító szerv, vagy személy bírálja el.”*⁶ Ebben az esetben a másodfok a megyei rendőrfőkapitány, a fellebbezési határidő tizenöt nap. Ha a panaszos a panaszát, fellebbezését harminc vagy tizenöt napon túl nyújtotta be, a Ket. 30. § (d) pontja értelmében a kérelmet el kell utasítani. E szabályozás alapján tehát, ha a megyei rendőrka-

⁵ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. 33. § (6) bek. 6 2004. évi CXL. tv. 106. § (3) bek.

pitányság állományába tartozó rendőr intézkedése, ennek elmulasztása, kényszerítőeszköz alkalmazása ellen élnek panasszal, az elsőfokú hatóság a megyei rendőr-főkapitányság, a másodfokú az országos rendőr-főkapitányság. Hogyha az ügyfél elégedetlen a döntéssel, újabb fellebbezés helyett a Ket. 109. § (11) bekezdése alapján bírósági felülvizsgálatnak van helye.

A panasz tárgyának vizsgálatánál is találunk bizonyos jogszabályi speciális általános viszonyt. A panaszban a testületnek, illetve a rendőri szerv vezetőjének az adott intézkedést kell vizsgálnia. Szükséges kiemelni, hogy a panaszos egyéb sérelme, például helyszíni bírság által elkövetett szabálysértés nem tárgya a vizsgálatnak. Ebben is a Ket. 13. § (1) bekezdése ad támpontot. A kivett eljárások körében említi a szabálysértési eljárási törvény.

Ebben az esetben ennek elbírálása a 2012. évi II. szabály alá tartozik.

Az Rtv. alapján lefolytatott eljárás szemléltetéséhez nélkülözhetetlen vázlatosan bemutatni a Független Rendészeti Panasztestület szerepét is. Saját működéséről az Rtv. 6/A szakasza szól. A működés alapelve a független, öt alapelv szerint megvalósuló kontrollmechanizmus. Ezek a következők:

- *függetlenség*: kivizsgáló nem lehet az érintett rendőri szerv;
- *megfelelőség*: mindkét félnek meglegyen a tisztességes eljáráshoz való joga;
- *azonnalosság*: a kivizsgáláson minél kevesebb idő teljen el;
- *részvétel* (panaszos) az eljárásban;
- *nyilvánosság*: dokumentumok hozzáférhetősége.

Vizsgálatom második területe a panasz eljárás vizsgálata az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek esetében. A 2012. évi CXX. törvény szabályozza a nem rendőri szerv által használt kényszerítőeszközök, intézkedések körét. E szerint akinek jogát, jogos érdekét e körbe tartozó személyek intézkedése sértette, a rendőrséghez nyújthat be panaszt rendőrhatalósági kivizsgálásra.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről szóló törvényben (Rfesz.) foglaltakat kell alkalmazni a következő személyek eljárására: természetvédelmi őr, az erdővédelmi szolgálat tagja, hegyőr, hivatásos vadász, erdészeti szakszemélyzet, jogosult erdészeti szakszemélyzet, halászati őr, közterület-felügyelő, az önkormányzati természetvédelmi őr és a mezőőr.

*„A fentiekben felsorolt rendészeti feladatokat ellátó személy tágabb kategória, mint a későbbiekben összegyűjtött előállításra jogosultak köre, akik bizonyos privilégiummal rendelkeznek egyes kényszerítő eszközök alkalmazása tekintetében.”*⁷

⁷ Márton Anikó: Igazgatásrendészeti jog. Budapest, 2014

Az Rfesz. törvény módosult a 2012. évi CCXIV. törvény 2012. december 31-i hatálybalépésével. A változtatás érinti a rendőrség által elbírálható panaszosok körét. Az érintett panaszjogát az egyes rendészeti feladatot ellátó személyek kényszerítőeszköz-alkalmazásának esetére szűkítette. A rendőrség csupán a kényszerítőeszköz alkalmazásának jog- és szakszerűségét köteles vizsgálni, az érintettek által megtett intézkedések miatt panasz nem nyújtható be (kivéve a közterület-felügyelő).

Fontos szabályozási tétel, hogy az Rfesz. törvény állami és önkormányzati alkalmazásban álló közszolgálati tisztviselőkre és közalkalmazottakra, valamint egyéb foglalkoztatási jogviszonyban álló rendészeti feladatot ellátó személyekre vonatkozik. A törvény által körülírt eszközhasználati jogosultság akkor is vonatkozik rájuk, amikor a külön törvényben foglalt feladataikat látják el.

A felsorolásban nem említett személyről is megállapítható, hogy eljárása ellen panasz tehető. A segédfelügyelőnek nincs önálló intézkedési jogosultsága. Munkáját kizárólag az önkormányzati természetvédelmi őr, a közterület-felügyelő, a mezőőr, az erdészeti szakszemélyzet, halászati őr jelenlétében és utasításában végezheti [3. § (2)–(3) bek.].

A segédfelügyelő közreműködése nem terjed ki ugyan a törvényben meghatározott kényszerítőeszköz alkalmazására, de az Rfesz. 22. § szakaszában foglalt intézkedésekre a panaszelbírálás szabályait kell alkalmazni. A segédfelügyelő önvédelem céljából jogosult magánál vegyi eszközt, rendőrbotot és szolgálati kutyát tartani. A panaszeljáráásban szükséges vizsgálni az alkalmazott kényszerítőeszköz használatát.

A vonatkozó jogszabály kapcsán az egyes kényszerítőeszközök alkalmazása kapcsán szabályozták a nehezen értelmezhető feltételeket:

- testi kényszer, vegyi eszköz alkalmazása;
- bilincs alkalmazása;
- rendőrbot alkalmazása;
- szolgálati kutya alkalmazása;
- lőfegyver birtoklása.

A közigazgatási eljárásban lefolytatott panaszeljárási szabályai

Hatásköri szabályok: Rfesz. 22. § (4) bekezdés szerint akinek a jogát, jogos érdekét az alkalmazott kényszerítőeszköz sértette, a rendőrséghez fordulhat

panasszal, személy- és vagyonőr vonatkozásában a panasz a kamarához nyújtható be. A rendőr-főkapitányság közigazgatási hatáskörben bírálja el a panaszokat. A panasz benyújtására jogosultról nem rendelkezik az Rfesz., ebben az esetben háttérjogszabályként alkalmazandó a Ket. 40. § (1) bekezdése. Ha nem ír elő semmit az adott jogszabály, akkor eljárhat az ügyfél képviselője is.

Illetékességi szabályok: A Ket. szabályait kell alkalmazni. A hatóság nem határozhatja meg az okok közül azt, amelyekre az illetékességet alapozza, ez a döntés az ügyfél kezében van. A panaszos dönt az illetékesség kérdésében, hogy a panasz megtételére melyik rendőrkapitányságon kerül sor.

Határidők tekintetében az Rfesz. törvény ad támpontot, nyolc napon belül, illetve a tudomásszerzéstől számított legkésőbb három hónapon belül. Az ügyintézési határidőben a Ket. szabályai az irányadók. A következő táblázat nyújthat segítséget a különböző eljárások átláthatóságában.

A panaszeljárások ismertetésének harmadik eleme az 1997.évi CLIX. törvény által szabályozott fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szól.

A fegyveres biztonsági őrseg intézkedéseivel szembeni panasz eljárás kapcsán az említett törvény 10. § (1) bekezdésben felsorolja az őr által használható eszközöket, amiket kényszerítő eszközként alkalmazhat: tetten ért személyt visszatarthatja, előállíthatja, az így előállított, igazoltatott személytől bűncselekmény elkövetéséhez használt dolgot, abból származót, támadásra alkalmas eszközt elveheti, ruházatát átvizsgálhatja.

Az arányosság elvét betartva kényszerítést (testi erővel), szolgálati kutyát, szökés megakadályozásában bilincset, támadás megakadályozására elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kutyát alkalmazhat, végső soron pedig löfőfegyvert is.

A szabályozás lehetőséget ad a fegyveres biztonsági őrnek más eszköz használatára, ha az említett eszközök nem állnak rendelkezésére, illetve használatukra nincs mód. Ezen intézkedésekkel szemben a törvény a 10/A § (2) bekezdésében említi a panasz intézményét, mondván, „*akinek a fegyveres biztonsági őr intézkedése jogát sérti...*” panasszal fordulhat a rendőrséghez. Ez a szabály is – mint az eddig említettek – a rendőrség hatáskörébe utalja a panasz kivizsgálását.

A törvény kitér a panasz benyújtásánál a képviselő szabályaira is, lehetőséget teremt a benyújtásnál ennek igénybevételére. Háttérszabály a Ket. rendelkezései. Az elbírálás tizenöt napon belül történik, a rendőrség által, a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint.

**Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek által alkalmazott kényszerítőeszközök
és a rendőri intézkedés miatt benyújtott panaszok összehasonlítása**

Rendőri intézkedés elleni panasz	Egyes rendészeti feladatot ellátó személy által alkalmazott kényszerítőeszköz miatt benyújtott panasz
I. Jogszabályi háttér	
Rtv.	Rfesz. tv.
II. Fogalommeghatározások, értelmezések	
<p>akinek a IV., V. és VI. fejezetben foglalt kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, kényszerítő eszköz alkalmazása jogát, jogos érdekét sértette [...]</p> <p>1. „<i>akinek</i>” = kizárólag az intézkedés alá vont személy élhet panasszal, akivel szemben az intézkedést foganatosították, a kényszerítőeszközt alkalmazták. Más személy, például a felesége, fia nem tehet panaszt, kivéve, ha az eljárás alá vont személy cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes</p> <p>1/a Megtörtént, hogy az intézkedés alá vont személy férje nyújtotta be a panaszt, akinek ez a joga nincs meg, így a Ket. alapján a panaszt érdemi vizsgálat nélkül el kellett utasítani, mert nem az arra jogosult nyújtotta be</p> <p>1/b Megtörtént az is, hogy maga az intézkedést foganatosító rendőr nyújtotta be a panaszt, majd az azt követő fellebbezést. Az előzőekhez hasonlóan ő sem jogosult erre, hiszen egyrészt aggályos, ha valaki a saját maga által foganatosított intézkedés ellen panasszal él. Ő nem panaszos, és nem az eljárás egyéb résztvevője (tanú, szakértő stb.), másrészt a jogalkotó célja, hogy kizárólag az élhet panasszal, akivel szemben intézkedtek, akivel szemben a kényszerítőeszközt alkalmazták</p> <p>2. „<i>a IV., V. és VI. fejezetében foglalt [...]</i>” kizárólag a IV., V. és VI. fejezetben nevesített intézkedések és kényszerítőeszközök</p> <p>2/a A kiszabott helyszíni bírság ellen nem nyújtható be panasz, mivel a helyszíni bírság intézményét nem nevesíti az Rtv. IV., V. és VI. fejezete, így nem kell vizsgálni, nem terjed ki rá a hatáskör iránymutatásként végzésben, határozatban a következő szöveg tüntethető fel: „<i>felhívom a figyelmét, hogy hatásköröm kizárólag az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében foglaltak vizs-</i></p>	

<p><i>gálatára terjed ki, így egyéb irányú kifogásainak értékelését mellőztem”</i></p> <p>2/b Valós panasz volt, amikor egy állampolgár az elkövetett szabálysértés tényét vitatta, a szabálysértési feljelentés ellen él panasszal, azonban az előzőekhez hasonlóan a szabálysértés nem tartozik az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében foglaltak körébe, így nem vizsgálendő</p> <p>2/c Ugyanakkor az is megjegyzendő, hogy ha a panaszos azt sérelmezi, hogy a rendőr napszaknak megfelelően nem köszönt, nem tisztelgett stb. Ezek sem tartoznak az Rtv. IV., V. és VI. fejezetébe, de például egy igazoltatással szorosan összefüggnek, így vizsgálni illik (általában nem nyer bizonyítást, mivel egy tagadás, egy állítás van)</p> <p>2/d Az Rtv. hivatkozott fejezetének egyike, a 42. § biztosítja a képfelvétel készítését, amely körbe a sebességmérés is beleértendő, azonban egy bírói ítélet nem fogadta be arra hivatkozással, hogy kvázi nem volt jelen az intézkedés alá vont személy, nem vonták a klasszikus értelemben intézkedés alá, így nem élhet panasszal</p> <p>2/e A 2/d ponthoz hasonlóan egy tömegrendezvényen, demonstráción is készül képfelvétel, és volt panaszos, aki ez ellen terjesztett elő panaszt, de a bíróság az előzőekhez hasonlóan ugyancsak elutasította</p>	
<p align="center">III. Személyi hatály, ki ellen nyújtható be panasz</p>	
<p>Az Rtv. 4. §-a alapján</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. az általános rendőrségi feladatot ellátó szerv tagja; 2. a terrorizmust elhárító szerv tagja; 3. a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatot ellátó szerv tagja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. a természetvédelmi őr; 2. az erdővédelmi szolgálat tagja; 3. a hegyőr; 4. a hivatásos vadász; 5. az erdészeti szakszemélyzet; 6. a jogosult erdészeti szakszemélyzet; 7. a halászati őr; 8. a közterület-felügyelő; 9. az önkormányzati természetvédelmi őr; 10. a mezőőr; 11. a segédfelügyelő
<p align="center">IV. Tárgyi hatály, mi ellen nyújtható be panasz</p>	
<p>intézkedés és kényszerítőeszköz</p>	<p>kizárólag kényszerítőeszköz</p>

V. Időbeli hatály, mikor lehet benyújtani a panaszt	
<ul style="list-style-type: none"> – az intézkedés és a kényszerítőeszköz alkalmazása után 30 nap – Ha 30 napon túl nyújtotta be, a Ket. akként rendelkezik, ha valamely jogszabály (jelen esetben az Rtv.) határidőt állapít meg, és a kérelem elkészített, el kell utasítani (ez a boríték postai bélyegzőjén látható, függetlenül attól, hogy milyen dátumot tüntet fel az ügyfél a levélben) 	<ul style="list-style-type: none"> – a kényszerítőeszköz alkalmazása után nyolc napon belül, maximum három hónap – hasonlóan határidőn túli panaszt el kell utasítani
VI. Eljárásra jogosult szerv	
<p>1. Elsőfokú hatóság: az intézkedés helye szerinti rendőrkapitányság, például ha szolnoki járőr járt el, akkor a Szolnoki Rendőrkapitányság vezetője bírálja el a panaszt, de nem a kapitány írja meg a határozatot, ő csupán aláírja azt</p> <p>1/a Másodfokú hatóság: megyei rendőr-főkapitányság</p> <p>2. Előfordul, hogy a megyei rendőr-főkapitányság állománya hajtja végre az intézkedést, akkor az elsőfokú hatóság a megyei rendőr-főkapitányság</p> <p>2/a A másodfokú hatóság: ORFK</p> <p>3. A Független Rendészeti Panasztestülethez is fordulhat, a nevében rejlik: „független”, objektív döntés az intézkedést és a kényszerítő eszköz alkalmazását követő 20 nap a panasz benyújtásának a határideje ha a panasztestület nem állapít meg súlyos alapjogsérelmet, megküldi az illetékes rendőrkapitányságnak</p> <p>Egyébként 90 napon belül állásfoglalást ad ki, amelyet véleményezésre megküld az ORFK-nak, amely, ha nem ért egyet, indokolni köteles</p>	<p>1. Elsőfokú hatóság: az ügyfél választása szerinti rendőrkapitányság (lakó- vagy tartózkodási hely, szálláshely, tevékenység gyakorlásának a helye, vagy ahol a jogellenes magatartást kifejtették = ahol a kényszerítőeszközt alkalmazták)</p> <p>1/a Másodfokú hatóság megyei rendőr-főkapitányság</p> <p>2. Itt nem fordulhat elő, hogy a megyei rendőr-főkapitányság jár el első fokon</p> <p>2/a Az előbbiekre tekintettel az ORFK sem járhat el</p> <p>3. A Független Rendészeti Panasztestület nem jogosult az adott személyek által alkalmazott kényszerítőeszköz miatt benyújtott panasz vizsgálatára</p>
VII. Eljárási joganyag	
Ket.	ua.
VIII. Ügyintézési határidő	
21 + 21 nap (nem számít bele a hiánypótlásra adott határidő, fel kell hívni az ügyfél figyelmét arra, hogy egészítse ki a panaszát, mert nem egyértelmű, vagy egy megkeresés kibocsátása sem, ezen idővel kitolódik a határidő, de ezeket naptári napra lebontva ki kell számolni, ellenkező esetben a hatóságnak fizetési kötelezettsége lesz)	ua.

IX. Döntés	
1. Határozat (a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz), például helyt ad a panasznak, mert valós, elutasítja, mert valótlan, vagyis kimond valami döntést = határozat 2. végzés (egyéb más kérdésben végzést bocsát ki) például elutasítja az előzők szerint, mert elkésett, nem arra jogosult nyújtotta be	ua.
X. Egyéb speciális szabályok	
	1. Szükséges a munkáltatói kivizsgálásról készített jelentés beszerzése 2. Csak a rendőrséggel kötött együttműködési megállapodás után használhatja a kényszerítőeszközöket és foganatosíthatja az intézkedéseket 3. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személy csak rá vonatkozó külön törvényben meghatározott feladatának ellátásával összefüggésben használhatja a kényszerítőeszközöket és foganatosíthatja az intézkedéseket
XI. Határozat, végzés kötelező tartalmi elemei	
a Ket. 71. §-a szerint	ua.

Az illetékesség kérdését külön törvény szabályozza, tehát szintén a Ket. szabályozása alkalmazandó.

Az eddig felsorolt intézkedések elleni panaszeljárások következő eleme egy rendkívül összetett eljárási rendben működő szervezetet takar. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal eljárását több vonatkozó törvény is szabályozza, attól függően, hogy az adóhatóság hivatásos állományú tagja milyen eljárást folytat. A szabályozásban a büntetőeljárás, a büntető törvénykönyv, a Ket., stb. együttes eljárási rendben alkalmazandók.

Az eljárás közben alkalmazott intézkedések, illetve kényszerítőeszközök elleni panaszt a 2010. évi CXXII. törvény 3. fejezete tartalmazza. Itt található a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjának intézkedési és szolgálati fellépési joga és kötelességei, valamint az általa alkalmazható kényszerítőeszközök.

Az adóhatósági intézkedések elleni panasz tárgyalása előtt fontos az intézkedési kör – ha nem is teljes körű, de – bizonyos szintű bemutatása. A hivatásos (pénzügyőr) szolgálati feladatai végzése folyamán a vámhatóság, illetve az adóhivatal nyomozó hatósággként végzett feladatkörében a jogszabály

által meghatározott intézkedéseket foganatosíthat, és kényszerítőeszközöket alkalmazhat. Ezek a következők:

- felvilágosítás kérése;
- igazoltatás;
- ruházat, csomag és jármű átvizsgálása;
- elfogás és előállítás;
- intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen;
- helyszín biztosítása;
- kép- és hangfelvétel készítése;
- egyéb pénzügyőri intézkedések.

A kényszerítőeszközökre közös szabályozást ír elő a törvény, használatuk, igénybevétele az arányosság elve alapján történhet:

- testi kényszer;
- bilincs alkalmazása;
- vegyi eszköz, sokkoló eszköz, rendőrbot, illetve más eszköz alkalmazása;
- szolgálati kutya;
- útzár telepítése, megállásra kényszerítés;
- löfegyverhasználat.

Az intézkedések célja a pénzügyőri feladatok végrehajtásának elősegítése. A pénzügyőrt intézkedései során a törvény által meghatározott kötelezettségek kötik:

- egyenruha, és azon elhelyezett azonosító viselése;
- ha nem visel egyenruhát, igazolványával kell igazolnia magát;
- az intézkedés megkezdésekor/befejezésekor köteles az intézkedés alá vont személlyel közölni az eljárás célját és tényét, és felvilágosítást adni a panasztétel lehetőségéről.

A több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választania, amely a legkisebb korlátozással, sérüléssel jár. A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló jogszabály 35/F szakasza tartalmazza a panasz jogintézményét. Ha a meghatározott intézkedés vagy kényszerítőeszköz alkalmazása valakinek jogát vagy jogos érdekét sértette, panasszal fordulhat a hatóság intézkedése ellen. A kivizsgálásra jogosult szerv az intézkedést foganatosító vám-, illetve nyomozó szervezet.

Az adóhatóságra vonatkozó törvény illik az előzőekben bemutatott jogszabályok sorába: a panasz elbírálása a foganatosító szerv vezetőjéhez tarto-

zik, ő pedig közigazgatási hatósági eljárásban dönt. E döntés ellen a jogorvoslat a fellebbezés, amelyet a felettes szerv bírál el. A felettes szerv döntése ellen a bírósági felülvizsgálat a jogorvoslat.

Az általam vizsgált panaszeljárások hatósági jogkört ellátó személyek ellen alkalmazhatók, így utolsóként a közérdekű bejelentés és panasz jogintézményének bemutatása következik. Lényegét tekintve kimondható, hogy a panasz, bejelentés nem jogorvoslat. Hatósági szerepe az előzőekhez viszonyítva csekély.

A törvény 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy az efféle bejelentést állami szervek és a helyi önkormányzati szervek kötelesek elintézni. Ez a szabályozás egyéni jog- és érdeksérelem megszüntetésére irányuló panasz, illetve kérelem elbírálását tárgyalja. Elintézése nem tartozik a bírósági, illetve közigazgatási eljárás alá. A jogintézmény tárgya inkább figyelemfelhívás a közösség érdekeit szolgáló körülményre. Ebben a megvilágításban pedig látszik, hogy nem hatósági szervek munkáját érintő jogorvoslati formáról van szó. A jogalkotó az egyéb panaszeljárást hatósági területre osztotta. A jogforrási hierarchiában más szerepet tölt be. Ez a felosztás *Szilvásy György Péter* ezzel foglalkozó tanulmányából ismerhető.

A bemutatott panaszeljárások szerteágazók, kevés köztük a közös szabályozási elem. Célszerű lenne egy egységes hatáskört, illetékességet, hatósági döntési jogkör szabályozó törvény alkotása.

IRODALOM

Balla Zoltán: A rendészet fogalma és rendszere, a nemzetbiztonsági igazgatás. In: **Korinek László (szerk.):** Értekezések a rendészetről. Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014, 17–51. o.

Buzás Gábor: A rendőri intézkedésekkel szemben alkalmazható jogorvoslatok. *Magyar Közigazgatás*, 2003/5., 2003/6.

Buzás Gábor: Gondolatok a rendőri intézkedésről – egy tudományos kutatás előzményei és lehetséges folytatása. In: **Fazekas Marianna (szerk.):** Új generáció a közigazgatás tudomány művelésében. Konferenciakötet. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2013

Buzás Gábor: Gondolatok közrendről, közbiztonságról, rendészetről és rendőri intézkedésről. In: **Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2014, 113–116. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XV.]

Márton Anikó: Igazgatásrendészeti jog. Budapest, 2014

Szilvásy György Péter: Jogforrási alapkérdések. In: **Kilényi Géza – Hajas Barnabás (szerk.):** Fejezetek az alkotmányjog köréből. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005, 100–101. o.

JOGSZABÁLYOK

1994. évi XXXIV. tv. a rendőrségről

1997. évi CLX. tv. a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról

2004. évi CXL. tv. a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

2010. évi CXXII. tv. a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2012. évi II. tv. a szabálysértésekről, szabálysértési eljárásról és a szabálysértés nyilvántartási rendszeréről

2012. évi CXX. tv. az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről

2013. évi CLXV. tv. a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről